MARTYNAS MAŽVYDAS NATIONAL LIBRARY OF LITHUANIA

Kita / Other
OPEN ACCESS

Parlamento studijos / Parliamentary Studies
2026, Nr. 38, p. 83–88 / 2026, No. 38, pp. 83–88.

ISSN 1822-749X (Online)
DOI: https://doi.org/10.51740/PS.38.6

Lietuvos parlamentarizmo bibliografija: 2025 m. sausis – 2026 m. balandis

Virgilija Beganskaitė

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Martynas Mažvydas National Library of Lithuania
virgilija.beganskaite@lnb.lt

Pateikiamas bibliografinis sąrašas „Lietuvos parlamentinė sistema / parlamentarizmas“, kuriame pristatomos išleistos knygos ir publikuoti straipsniai iš mokslinių darbų, periodinių leidinių, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje gautų 2025 m. sausio – 2026 m. balandžio mėnesiais.

Bibliography of Lithuanian Paliamentarism: January 2025 – April 2026

This is a continuation of the bibliographic index on Lithuanian Parliamentary System / Parliamentarism published in previous issues of the journal *Parlamento studijos*. The index presents books and articles published in academic papers and periodicals and received by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania between January 2025 and April 2026.

KNYGOS

Eidintas, Alfonsas. Ernestas Galvanauskas : premjero diplomatijos ir egzilio istorija : monografija / Alfonsas Eidintas ; [recenzentai Asta Petraitytė-Briedienė, Zenonas Butkus]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2025. – 526, [2] p. : iliustr., faks., portr., žml.

Ernestas Galvanauskas (1882–1967) – unikalus Lietuvos politikas, frankofonas, didžiumą savo gyvenimo metų buvo apsuptas prancūzų kalbos ir kultūros bei politikos aktualijų, dėl įvairių aplinkybių kartais netgi specialiai pamirštamas mūsų valstybės kūrėjas, mezgęs dvišalius santykius su Lenkija ir Vokietija, Sovietų Rusija (SSRS), taip pat Didžiąja Britanija ir Prancūzija, Baltijos šalimis. Atkuriant pasaulinio karo nualintą ekonomiką, finansus, E. Galvanauskas 1919–1924 m. net keturis kartus buvo ministras pirmininkas, trijuose Ministrų Kabinetuose – užsienio reikalų ministras, iškovojęs Lietuvos Respublikos pripažinimą *de jure*, ėjo dar ir kitų ministrų pareigas. Tiesa, vyriausybės dažnai keitėsi dėl partijų nenoro ar negebėjimo susitarti, pokyčius lėmė ir Seimo rinkimai, pagaliau Lietuvos vidaus politikos realybė. Nepartinis premjeras išvengdavo partijų diktato, ir tai buvo jo stiprybė, tačiau svarbiais momentais nesulaukdavo politinės paramos Seime. Dėl to tris kartus svarstytas kaip realus kandidatas į Lietuvos Respublikos prezidento pareigas jis taip ir nebuvo juo nominuotas. Autorius priminė jo pastangas atgauti Vilnių, Lietuvos atvedimą į Vakarų demokratinio pasaulio šalių šeimą, didžiausią politiko laimėjimą – ryžtingą Klaipėdos prisijungimą ir tarptautinį to fakto pripažinimą sudarius Klaipėdos krašto konvenciją, santykius su kitais politikais, sunkius sprendimus 1940-aisiais.

Received: 25/05/2026. **Accepted:** 05/07/2026.
Copyright © 2026 Virgilija Beganskaitė. Published by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Jakubavičienė, Ingrida. Antanas Smetona : nelengvi pasirinkimai / Ingrida Jakubavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2025. – 453, [1] p. : iliustr., faks., portr.

Šią knygą įkvėpė 2024 metais minėtas Antano Smetonos 150-asis jubiliejus ir autorės kuruota paroda „Antanas Smetona: nelengvi pasirinkimai“. Tai dar vienas bandymas Lietuvos visuomenei pristatyti XX a. pirmosios pusės istoriją formavusio politiko sprendimus, kuriuos dažnai lėmė ne tik teisininko išsilavinimas bei moralinės normos, bet ir to meto aplinkybės. Autorė kviečia skaitytoją atidžiau pažvelgti į šios istorinės asmenybės gyvenimo vingius, duobes ir pakilimus, nuolatines kompromisų paieškas sprendžiant politines dilemas ir sunkiausią gyvenimo sprendimą.

Kovo 11-ajai – 35 metai: ištakos, dabartis ir ateitis = 35th anniversary of 11 March: its origins, present and future : [forumo medžiaga, 2025, Vilnius] / [sudarytoja Birutė Valionytė] ; [vertėjai Živilė Čiuželytė, Guoda Pelenytė, Aušra Valančiūtė, Jolanta Olechnovič]. – Vilnius : Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas, 2025. – 238, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Gretutinis tekstas lietuvių, anglų kalbomis. – Autoriai: Aleksandras Algirdas Abišala, Irena Andrukaitienė, Audrius Butkevičius, Dainis Ivanas, Valdemaras Katkus, Vasilis Kostickis, Kęstutis Lapinskas, Mečys Laurinkus, Alaras Marendas, Jonas Prapiestis, Saulius Skvernelis, Albertas Šimėnas, Zita Šličytė, Gediminas Vagnorius, Zigmas Vaišvila.

Kovo 11-oji: Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas : (įžvalgos, projektai, dokumentai) : monografija / Egidijus Jarašiūnas, Valdemaras Katkus, Vytautas Landsbergis ... [et al.] ; [sudarytojas ir mokslinis redaktorius Vytautas Sinkevičius] ; [recenzentai Toma Birmontienė, Algirdas Jakubčionis]. – 3-iasis papildytas ir pataisytas leid. – Vilnius : Mykolo Romerio universitetas, 2025. – 436, [2] p.

Monografijoje atskleidžiama, kaip buvo rengiamas 1990 m. Kovo 11 d. Aktas, kiti su Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu susiję dokumentai, parodoma, kaip keitėsi jų projektai. Kovo 11-osios Aktas nagrinėjamas ir tarptautinės teisės požiūriu. Tyrinėjamas 1990 m. Laikinasis Pagrindinis Įstatymas (Laikinoji Konstitucija), atskleidžiamos atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės tarptautinio pripažinimo peripetijos. Monografijoje taip pat pasakojama apie aplinkybes, lėmusias, kad Lietuvos nepriklausomybė buvo atkurta būtent 1990 m. kovo 11-ąją, o ne kurią nors kitą dieną. Knygos prieduose pateikiami Kovo 11-osios Akto ir kitų su nepriklausomybės atkūrimu susijusių dokumentų projektai, saugomi Lietuvos archyvuose. Knyga skirta istorikams, teisininkams, politologams, taip pat visiems besidomintiems, kaip 1990 m. kovo 11 d. buvo atkurta Lietuvos valstybės nepriklausomybė.

Petraitytė-Briedienė, Asta. Mylėti Lietuvą iš tolo : Lietuvos generaliniai konsulai Čikagoje Juzefa ir Petras Povilas Daužvardžiai : monografija / Asta Petraitytė-Briedienė ; [recenzentės Sandra Grigaravičiūtė, Daiva Dapkutė] ; Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvių išeivijos institutas. – Kaunas : Vytauto Didžiojo universitetas, 2024. – 283, [1] p. : iliustr., faks., portr.

Diplomatai dr. Petras Povilas Daužvardis ir Juzefa Rauktytė-Daužvardienė, vyras ir žmona, buvo ilgamečiai Lietuvos konsulai JAV. 1937–1983 metais J. ir P. P. Daužvardžių einamos konsulinės pareigos Čikagoje, jų įvairios viešos veiklos ir privatūs gyvenimai buvo glaudžiai susiję su Lietuva, su jos piliečiais krašte ir išeivijoje. Dokumentinė medžiaga, kuri yra saugoma Lietuvoje ir JAV esančiuose archyvuose, iki šiol paskelbta mokslinė literatūra leido papasakoti nepaprastą konsulų Daužvardžių gyvenimo istoriją. Jų prigimtinė diplomatija ir patriotizmas gali būti pavyzdžiu kaip mylėti savo Tėvynę, nors ir iš tolo, kaip ją gerbti ir ginti.

Vaičaitis, Vaidotas Antanas. Šiuolaikinio konstitucionalizmo samprata : lyginamoji ir nacionalinė perspektyva / Vaidotas A. Vaičaitis ; [recenzentai Algimantas Urmonas, Tomas Berkmanas]. – 2-asis pataisytas leid. – Kaunas : Vitae Litera, 2026. – 589, [1] p.

Šioje studijoje sistemingai, savitai ir išsamiai nagrinėjama vientisa tema – konstitucionalizmo samprata. Autorius aptaria Konstitucijos filosofiją, steigiamosios galios ir suvereniteto klausimus, trijų pamatinių vertybių – teisinės valstybės, demokratijos ir žmogaus teisių – sąveiką bei Konstitucijos interpretacijos metodus. Lyginamieji užsienio pavyzdžiai čia persipina su Lietuvos patirtimi, o 1992 m. Konstitucijos nuostatoms suteikiama nauja analizės perspektyva. Knyga turi ne tik teorinį, bet ir praktinį tikslą – padėti suformuluoti objektyvius metodus ir kriterijus, kuriais remdamasis Konstitucinis Teismas galėtų aiškinti Konstituciją.

STRAIPSNIAI

Baltrukevičius, Matas. Įprasti Lietuvos politikos dėsniai 2024 m. Seimo rinkimuose = The Usual Trends of Lithuanian Politics in the 2024 Lithuanian Parliamentary Elections / Matas Baltrukevičius ; [su priedais]. – Lent. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija: 39 pavad. ir išnašose // Parlamento studijos = Parliamentary Studies. – 2025, Nr. 35, p. 52–67. DOI: https://doi.org/10.51740/PS.35.5

2024 m. Seimo rinkimai vyko po ketverių sudėtingų Seimo kadencijos metų. Šalis patyrė ne vieną krizę, pirmą kartą istorijoje buvo įvesta nepaprastoji padėtis, siekiant užkardyti galimas grėsmes dėl nelegalių migrantų antplūdžio pasienyje. Praėjusios kadencijos Seimas priėmė Rinkimų kodeksą bei dvi Seimo rinkimų procesui labai aktualias Konstitucijos pataisas. Rinkimuose dalyvavo 1740 kandidatų ir 15 kandidatų sąrašų. Suveikė politinė švytuoklė – daugiausia balsų gavo opozicinė Lietuvos socialdemokratų partija, antroje vietoje liko valdančioji Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai. Į Seimą pateko dvi naujos politinės jėgos, penkių procentų barjero nebeperžengė taip pat dvi partijos, viena jų – Laisvės partija – pratęsė ilgą seriją rinkimų, per kuriuos bent viena valdančioji partija nebepatenka į Seimą. Po rinkimų koaliciją sudarė Lietuvos socialdemokratų partija, politinė partija „Nemuno aušra“ ir Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“, trys parlamentinės partijos pakeitė pirmininkus. Šiame straipsnyje siekiama apžvelgti 2024 m. Seimo rinkimų procesą ir jų rezultatus, remiantis duomenimis išanalizuoti keletą svarbių jų parametrų lyginamajame parlamento rinkimų kontekste.

Goda, Gintaras. Lietuvos nepriklausomų kontrolės institucijų konstitucinis statusas ir jų, kaip demokratijos ramsčio, vaidmuo = The Constitutional Status of Lithuania's Independent Oversight Institutions and Their Role as the Pillar of Democracy / Gintaras Goda, Lina Beliūnienė // Jurisprudencija = Jurisprudence. – 2025, Nr. 32(2), p. 301–316. DOI: https://doi.org/10.13165/JUR-25-32-2-01

Demokratinės teisinės valstybės institucijų sąranga yra neatsiejama nuo nepriklausomų kontrolės institucijų, nepriskiriamų nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai, vadinamųjų ombudsmeno institucijų. Straipsnyje apibendrinama oficialioji konstitucinė doktrina, Konstitucinio Teismo suformuota ankstesniais ir pastaraisiais metais išnagrinėtose konstitucinės justicijos bylose aiškinant Lietuvos nepriklausomų kontrolės institucijų konstitucinį statusą ir jų ypatingą vaidmenį. Konstitucijos 73 straipsnis, kuriame apibrėžiamos šios institucijos, ir su juo susijęs konstitucinis reguliavimas taip pat analizuojami remiantis aktualiais Europos komisijos „Demokratija per teisę“, kuri yra Europos Tarybos patariamoji institucija konstitucionalizmo klausimais, priimtais dokumentais, ypač Ombudsmeno institucijos apsaugos ir rėmimo principais, kurie traktuojami kaip europiniai ombudsmeno veiklos standartai. Pateiktos įžvalgos iliustruojamos keliais susijusiais kitų valstybių praktikos pavyzdžiais, įskaitant jų konstitucinę jurisprudenciją, taip pat Lietuvos autorių mokslo darbais apie minėtų institucijų statusą ir vaidmenį. Straipsnyje aptariamos šios institucijos: Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga, Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstaiga ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba.

Jarašiūnas, Egidijus. Demokratijos ir žmogaus teisių apsaugos tarpusavio sąsajos klausimai konstitucinėje jurisprudencijoje = Issues of the Connection Between Democracy and Protection of Human Rights in Constitutional Jurisprudence / Egidijus Jarašiūnas // Jurisprudencija = Jurisprudence. – 2025, Nr. 32(1), p. 8–35. DOI: https://10.13165/JUR-25-32-1-01

Straipsnyje nagrinėjami demokratijos ir žmogaus teisių apsaugos, kaip dviejų konstitucinių kategorijų, tarpusavio sąsajos aiškinimo Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje klausimai. Šis teismas yra pabrėžęs, kad žmogaus teisių ir laisvių prigimtinio pobūdžio pripažinimo ir jų apsaugos principas yra vienas iš Lietuvos Respublikos, kaip demokratinės teisinės valstybės, konstitucinių pagrindų, kad demokratinė konstitucinė sistema negali visavertiškai funkcionuoti be žmogaus teisių apsaugos, kad vienas svarbiausių demokratinės teisinės valstybės uždavinių – ginti ir saugoti šias teises ir laisves. Kartu galima daryti išvadą, kad veiksminga žmogaus teisių apsauga įmanoma tik demokratinėje teisinėje valstybėje. Demokratija ir žmogaus teisių apsauga yra glaudžiais vidiniais ir tarpusavio priklausomybės ryšiais susietos kategorijos. Šių principų sąsajos aiškinimo plėtojimas oficialiojoje konstitucinėje doktrinoje ne tik papildo jų sampratą naujais aspektais, bet ir prisideda prie visos konstitucinės sistemos pusiausvyros užtikrinimo.

Jarašiūnas, Egidijus. Konstitucinės kontrolės institutas atkurtos nepriklausomos Lietuvos Konstitucijos projektuose / Egidijus Jarašiūnas // Konstitucinė jurisprudencija. – 2025, Nr. 3/4, p. 253–270.

Straipsnyje rašoma apie konstitucinį steigiamąjį procesą XX a. pabaigoje. Lietuva, atgavusi nepriklausomybę, siekė sukurti demokratinę konstitucinę sistemą, kurioje konstitucinei kontrolei tektų svarbi konstitucijos viršenybės teisinėje sistemoje užtikrinimo misija. Tai buvo nauja institucija daugeliui Vidurio ir Rytų Europos regiono šalių. Toks institutas pirmąsyk turėjo būti įtvirtintas Konstitucijoje, kad, kaip dar 1922 m. Lietuvos Valstybės Konstitucijos 3 straipsnyje skelbta nuostata „Lietuvos Valstybėje neturi galios joks įstatymas, priešingas Konstitucijai“, įgytų teisinę apsaugą. Straipsnio tikslas – išryškinti aspektus, reikšmingus steigiamosios valdžios, kuriai priklausė teisė parengti ir priimti Konstituciją, apsisprendimui dėl šio instituto. Straipsnyje nagrinėjama: konstitucinės kontrolės įtvirtinimo konstitucinėje sistemoje problemos, konstitucinė kontrolė konstituciniuose projektuose, formavusiuose bendrą konstitucinio proceso kontekstą, konstitucinės kontrolės instituto klausimas Tautos atstovybės darbe rengiant Konstitucijos projektą.

Jocytė-Bespalova, Viktorija. Lietuvos konsulo Pietų Afrikoje Karolio Račkausko Vairo veikla 1930–1932 m. = The Activities of Lithuanian Consul, Karolis Račkauskas-Vairas, in South Africa (1930–1932) / Viktorija Jocytė-Bespalova. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija: 4 pavad. ir išnašose // OIKOS: lietuvių migracijos ir diasporos studijos. – 2024. – Nr. 2, p. 105–118. DOI: https://doi.org/10.7220/2351-6561.38.6

Straipsnyje pristatoma visuomenės veikėjo, rašytojo, vertėjo, diplomato Karolio Račkausko Vairo (1882–1970) veikla diplomatinėje tarnyboje Pietų Afrikos Sąjungoje 1930–1932 m., einant konsulo pareigas Lietuvos Vyriausybės įkurtame naujajame konsulate Keiptaune. Šiame tyrime, remiantis archyvine medžiaga, periodika ir istoriografija, pristatoma pagrindinė Lietuvos diplomato veikla. Straipsnyje aptariamos šios veiklos: pranešimų Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai rengimas, ryšių palaikymas ir pagalba išeiviams iš Lietuvos, prekybos ryšių mezgimas, informacijos apie Lietuvos valstybę sklaida. Konsulo parengti pranešimai yra itin svarbus šio pristatomojo straipsnio informacijos šaltinis, padėjęs geriau suprasti Pietų Afrikos konsulo kasdienybę bei veiklą.

Jurgaitis, Robertas. 1794 m. vasario 3–7 d. Vilniaus tribunolinio seimelio veikla: vienos sesijos istorija = Activities of the Vilnius Tribunal Dietine of 3–7 February 1794: History of One Session / Robertas Jurgaitis. – Lent. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija: 33 pavad. ir išnašose // XVIII amžiaus studijos. – 2024. – [T.10], p. 126–143. DOI: https://doi.org/10.33918/23516968-010006

Straipsnyje aptariamos skilusio 1794 m. vasario 3–7 d. Vilniaus tribunolinio seimelio veiklos aplinkybės. Disponuojamas Vilniaus seimelio vienos sesijos dokumentų kompleksas (nutarimai, balsavimų rezultatų suvestinės, protestai ir išsamus seimelio dienoraštis) leido atskleisti rinkimų į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausiojo Tribunolo raštininko pareigybę, deputatų ir Vilniaus vaivadijos civilinės-karinės tvarkos komisijos komisarus peripetijas. 1794 m. sukilimo išvakarėse vykusioje tribunolinio seimelio sesijoje akivaizdžios politinės konfrontacijos kontekste buvo juntami Kosakovskių grupuotės siekiai per išrinktus pareigūnus realizuoti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausiojo Tribunolo kontrolę.

Jusupović, Monika. The Relationship Between the Regional and State Functions of Dietine Assemblies During the Reign of Stanisław August Poniatowski on the Example of the Trakai and Kaunas Dietines = Regioninių ir valstybinių funkcijų sąveika seimelių veikloje Stanislovo Augusto Poniatovskio valdymo laikotarpiu: Trakų ir Kauno seimelių pavyzdys / Monika Jusupović. – Santrauka lietuvių kalba. – Bibliografija: 29 pavad. ir išnašose // Istorija. – 2024. – T. 135(3), p. 23–47. DOI: https://hdl.handle.net/20.500.12259/274319

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės seimelių veikla Abiejų Tautų Respublikoje buvo susijusi su dviem pagrindinėmis funkcijomis. Pirmoji – tai visos valstybės mastu vykdoma politinė veikla, kuri daugiausia pasireiškė renkant atstovus į centrinės valdžios institucijas. Antroji – regioninė valdžia (ar savivalda), orientuota į vietos bendruomenių poreikius ir veikimą. Straipsnyje aptariamas šių dviejų funkcijų ryšys, remiantis pasirinktų Lietuvos seimelių, veikusių Stanislovo Augusto Poniatovskio valdymo laikotarpiu, pavyzdžiu. Straipsnio tikslas – išnagrinėti, kaip savivaldos ir politinės funkcijos atsispindėjo seimelių veikloje ir kuri iš jų buvo dominuojanti. Šis klausimas analizuojamas ne tik lyginant skirtingų seimelių skaičių, bet ir vertinant jų narių įsitraukimą į abi minėtas funkcijas bei veiklos intensyvumą.

Kukaitis, Mindaugas. Politinė (politikų) atsakomybė = Political Responsibility / Mindaugas Kukaitis. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija išnašose // Jurisprudencija = Jurisprudence. – 2024. – 31(2), p. 249–261. DOI: https://10.13165/JUR-24-31-2-03

Tinkamai apibrėžta ir veiksminga politinė (politikų) atsakomybė už priimtus sprendimus lemia visuomenės pasitikėjimą valdžia, skatina efektyvų, atsakingą ir teisingą valstybės valdymą. Politinė (politikų) atsakomybė apima bene visas atsakomybės rūšis: civilinę, baudžiamąją, konstitucinę, drausminę, moralinę atsakomybę. Straipsnio autoriaus nuomone, nors Lietuvoje politikų atsakomybė yra galima, teisinis reguliavimas vis dėlto yra nepakankamas, todėl jį privalu tobulinti. Straipsnyje akcentuojama, kad Lietuvoje būtų tikslinga įtvirtinti tiesioginę politikų atsakomybę už priimtus aiškiai klaidingus, neatsakingus ir (ar) už netinkamai vykdant pareigas priimtus sprendimus. Tikėtina, kad patobulintas teisinis reguliavimas užtikrintų geresnę priimamų sprendimų kokybę, būtų skiriama daugiau dėmesio galimam priimto sprendimo (ir priimto norminio akto) poveikio vertinimui, analizei. Be kita ko, galima daryti prielaidą, kad, įtvirtinus tiesioginę politikų atsakomybę numatantį reguliavimą, taip pat sumažėtų ir priimamų (keičiamų) teisės aktų, o jų šiuo metu yra itin daug. Politikų atsakomybė turi būti reali, todėl minėtų veiksmų įgyvendinimas padėtų užtikrinti ne tik politikų atskaitomybę, bet ir skaidrų sprendimų priėmimą, o kartu tai būtų ir vienas iš lemiamų veiksnių visuomenės pasitikėjimui valdžia.

Matjošaitytė, Laura. Rinkimų kodeksas: nuo idėjos iki svarbiausių teisinio reglamentavimo pokyčių = The Election Code: from the Idea to the Most Important Changes in Legal Regulation / Laura Matjošaitytė. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija išnašose // Jurisprudencija = Jurisprudence. – 2024. – 31(1), p. 49–77. DOI: https://10.13165/JUR-24-31-1-03

Rinkimai yra pagrindinis demokratijos elementas ir būdas, kuris leidžia piliečiams išreikšti savo valią ir dalyvauti formuojant valdžią. Kad rinkimai vyktų pagal aiškias, visiems vienodai suprantamas procedūras ir būtų užtikrinta, kad visi piliečiai galėtų lygiomis sąlygomis dalyvauti rinkimuose, neatsižvelgiant į jų lytį, tautybę, socialinę padėtį ar kitas aplinkybes, priimami rinkimų organizavimą ir vykdymą reglamentuojantys teisės aktai. Straipsnyje atskleidžiama, koks sudėtingas ir ilgas teisinis procesas lydėjo Rinkimų kodekso rengimą ir priėmimą. Taip pat analizuojama, kaip pasikeitė rinkimų teisinis reglamentavimas įsigaliojus Rinkimų kodeksui ir kodėl, nepraėjus nė metams nuo net šešis ordinarinius teisės aktus pakeitusio kodifikuoto teisės akto taikymo pradžios, gausu siūlymų jį keisti. Straipsnyje taip pat analizuojama, kodėl Rinkimų kodeksas išsiskiria iš kitų Lietuvoje galiojančių kodeksų aukštesne teisine galia, nors dėl procedūrinių teisės normų didelės apimties rinkimų teisei yra būdingas dar didesnis detalumas nei kitoms kodifikuotoms teisės sritims.

Pūraitė, Rūta. Diplomato Stasio Lozoraičio (jaunesniojo) svarbesnės veiklos kryptys Vašingtone 1987–1993 m. = Diplomat Stasys Lozoraitis's (Jr.) Major Activities in Washington (1987–1993) / Rūta Pūraitė. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija: 14 pavadinimų ir išnašose // OIKOS: lietuvių migracijos ir diasporos studijos. – 2024. – Nr. 1, p. 43–62. DOI: https://doi.org/10.7220/2351-6561.37.3

Straipsnyje analizuojamos diplomato Stasio Lozoraičio (jaunesniojo) svarbesnės veiklos kryptys dirbant viename svarbiausių Lietuvos diplomatinės tarnybos postų – Lietuvos pasiuntinybėje Jungtinių Amerikos Valstijų sostinėje Vašingtone 1987–1993 m. Tai – istorinis lūžio metas, kai Lietuva, ilgą laiką siekusi nepriklausomybės ir ją iškovojusi, pradėjo atkurto valstybingumo etapą. Šis etapas atsispindi ir Lietuvos diplomatijos, Lietuvos diplomatinės atstovybės Vašingtone istorijoje, kuri neatsiejama nuo lietuvių išeivijos istorijos.1983 m. jis tapo Lietuvos pasiuntinybės Vašingtone patarėju, 1987 m. pradėjo dirbti Lietuvos atstovu, eidamas reikalų patikėtinio pareigas, o nuo 1991 m. dirbo nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadoriumi. Visus šiuos metus S. Lozoraitį jaunesnįjį vedė nepriklausomos Lietuvos idėja. Tai patvirtina išanalizuoti archyviniai šaltiniai. Susitikimai su JAV politikais, kontaktavimas su okupuota Lietuva ir nuolatinis tvirtos pozicijos nepriklausomybės klausimu laikymasis rodo, kad S. Lozoraitis jaunesnysis tapo bene svarbiausiu užsienyje Lietuvos interesams atstovaujančiu asmeniu. Siekdamas Lietuvos pasiuntinybę Vašingtone padaryti kuo atviresne visuomenei vieta, jis drauge norėjo suvienyti išeivijos lietuvius.

Rinkevičius, Šarūnas. Pirmosios Lietuvos Respublikos diplomatinis atstovavimas Turkijos Respublikai: Jurgio Baltrušaičio ir Lado Natkevičiaus akreditacijų klausimas = The Diplomatic Representation of the Republic of Lithuania to the Republic of Türkiye During the Times of the First Lithuanian Republic: the Question of Jurgis Baltrušaitis and Ladas Natkevičius's Accreditation / Šarūnas Rinkevičius. – Santrauka

anglų kalba. – Bibliografija: 15 pavad. ir išnašose // Istorija. – 2024. – T. 135(3), p. 5–22. DOI: https://hdl.handle.net/20.500.12259/274316

Straipsnyje analizuojamas Lietuvos Respublikos diplomatinio atstovavimo Turkijos Respublikai klausimas Pirmosios Lietuvos Respublikos laikais, remiantis abiejų valstybių archyvuose esančiais dokumentais vertinant akreditacinius ir kitus su šiuo klausimu susijusius dokumentus bei siekiant rekonstruoti nuoseklų chronologinį diplomatinio atstovavimo vaizdą. Šiuo laikotarpiu nebuvo tiesioginės Lietuvos Respublikos atstovybės Turkijos Respublikoje, buvo atstovaujama per Lietuvos Respublikos pasiuntinybę Maskvoje įgaliojimų pagrindu. Atstovauti Lietuvai Turkijos Respublikoje buvo paskirti du Lietuvos nepaprastieji pasiuntiniai ir įgaliotieji ministrai Maskvoje: Jurgis Baltrušaitis (1932–1939) ir Ladas Natkevičius (1939–1940). Straipsnis sudarytas iš dviejų dalių: pirmoje aptariami Jurgio Baltrušaičio, o antroje – Lado Natkevičiaus paskyrimo ir atstovavimo klausimai.

Skirius, Juozas. Lietuvos Respublikos diplomatų JAV pirmasis susirinkimas Vašingtone 1924 metais = The First Assembly of the Diplomats of the Republic of Lithuania in the United States, Washington, 1924 / Juozas Skirius. – Santrauka anglų kalba. – Bibliografija: 6 pavad. ir išnašose // Istorija. – 2024. – T. 135(3), p. 115–133. DOI: https://hdl.handle.net/20.500.12259/274336

Lietuvių istoriografijoje dar nebuvo aptartas Lietuvos atstovų JAV pirmasis suvažiavimas 1924 m. Vašingtone. Surastas Lietuvos generalinio konsulato Niujorke archyve Lietuvos pasiuntinio Kazio Bizausko, konsulų Juliaus J. Bielskio ir Povilo Žadeikio pasitarimo protokolo nuorašas atskleidė tokio susitikimo priežastis – kuo geriau atlikti konsulinį darbą ir atstovauti Lietuvai. Dokumente fiksuojamos konsulų darbe kilusios problemos, atkreipiamas dėmesys į didelę darbo apimtį, personalo trūkumą. Kaip visuomet keliamos finansinės problemos. Susirinkime buvo siekiama koordinuoti atstovų veiklas, susitarti darbų pasiskirstymo klausimais, teikti pasiūlymai Lietuvos Vyriausybei, siekiant palengvinti atstovų veiklą. Dokumentą ir jo nuorašus Lietuvos pasiuntinys siuntė ne tik Lietuvos konsulams į Niujorką ir Čikagą, bet ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijai Kaune. Tokio pobūdžio susitikimai tapo tradicija.